

Hoe inclusief is het Wijkbudget Gent?

Een kwalitatief onderzoek naar in- en uitsluitingsprocessen van kwetsbare groepen

Ferre Block

3^e bach. Sociaal Werk – Hogeschool Gent

Lector: Siebren Nachtergaele

Januari 2025

4997 woorden (excl. voorblad, bibliografie, referenties en bijlagen)

Inhoud

1. Inleiding: wijkbudget of wijnbudget?	2
2. Literatuurstudie: naar een theoretisch en analytisch kader	3
2.1. Burgerparticipatie, overheidscentraliteit en sociale uitsluiting	3
2.2. Theory of Justice: inclusiviteit operationaliseren	4
3. Methodologie	5
3.1. Cases: het wijkbudget in 'Brugse Poort - Rooigem' en 'Muide - Meulestede - Afrikalaan' ...	5
3.2. Kwalitatieve methoden voor dataverzameling	7
4. Analyse	7
4.1. Economische herverdeling: hoeveel budget voor wie?	8
4.2. Culturele erkenning: wiens waarden en normen tellen mee?	8
4.3. Politieke representatie: enkel aanwezig of ook een stem?	10
4.3.1. Aanwezigheid	10
4.3.2. Stem	10
5. Discussie en conclusies	11
 Bibliografie	 13
Bijlage 1: goedgekeurde projecten voor de wijken 'Brugse Poort - Rooigem' en 'Muide - Meulestede - Afrikalaan'	15
Bijlage 2: data van gesprekken met wijkregisseurs en wijkgroepsgesprek	16
Bijlage 3: Demografische verdeling van de wijk en de responsgraad op de gelote wijkpanels (Stad Gent, 2022)	17

1. Inleiding: wijkbudget of wijnbudget?

“Gewoon wat soepfietsen, buurtkajaks en geveltuinen voor de witte middenklasse” of *“20.000 euro voor stoepkrijt”*. Zo omschreven enkele politici en journalisten het Wijkbudget Gent (Leyssens, 2024). Het officiële doel luidt echter anders: het Wijkbudget Gent is een subsidielijns voor co-creatieve projecten waarbij bewoners beslissingsrecht krijgen over een deel van de lokale overheidsmiddelen (Stad Gent, z.d.-a). Voor elke wijk werd in de legislatuur 2019-2024 een budget voorzien dat varieert van 150.000 euro tot 350.000 euro, afhankelijk van het aantal inwoners en de mate van kwetsbaarheid van de wijk. In totaal kregen de Gentenaars 6,25 miljoen euro om 25 wijken zelf beter te maken. In een eerste fase werden per wijk creatieve ideeën van burgers en organisaties verzameld. Tijdens de twee rondes van het Wijkbudget Gent (11 wijken startten in 2020 en 14 wijken in 2022) werden maar liefst 943 ideeën ingediend voor 25 wijken. Vervolgens werden alle geschikte ideeën via een formulier in een plan uitgewerkt en kenbaar gemaakt op een website (Staf Gent, z.d.-a). In een derde fase werden de uitgewerkte projecten geëvalueerd, al dan niet via gelote wijkpanels. Uiteindelijk kregen 150 projecten groen licht (Stad Gent, z.d.-a). Deze projecten hadden twee jaar tijd om hun subsidiebudget te gebruiken. Sommige projecten zijn afgerond, andere zitten nog in de opstartperiode. De Stad Gent nam in elke fase een ondersteunende rol op. Het Wijkbudget Gent won in september 2024 de allereerste Athena-prijs voor burgerparticipatie. Deze prijs belooft projecten die zich onderscheiden door hun inclusieve, innovatieve aanpak en tastbare impact op het terrein (G1000, z.d.).

“Door het wijkbudget ben ik wel meer beginnen drinken, het is eigenlijk een wijnbudget”, klonk het bij een deelnemer van een evaluerend wijkgroepsgesprek in december 2024. Deze letter verschil is niet alleen een mooie woordspeling, maar is ook betekenisvol: een ontmoeting met alcohol houdt bijvoorbeeld weinig rekening met kinderen of moslims. Deze anekdote sluit aan bij het wetenschappelijk debat over burgerparticipatie. Hoewel heel wat wetenschappelijk onderzoek wijst op de meerwaarde van participatie op vlak van de kwaliteit en legitimiteit van het beleid, de sociale cohesie tussen verschillende groepen, empowerment van kwetsbare groepen, etc., leren we tegelijk dat bepaalde groepen over- of ondervertegenwoordigd zijn binnen participatietrajecten opgezet door overheden. In de literatuurstudie (zie deel 2) wordt dit verder toegelicht, maar ik wil nu al wijzen op de vaststelling dat jongeren, personen met een laag inkomen, etnische minderheden en lager opgeleiden vaak ondervertegenwoordigd zijn in burgerparticipatietrajecten omwille van de complexiteit van de processen, de gehanteerde inhoudelijke logica's en de dominante culturele normen die bewust of onbewust vervat zitten in het traject. Boonstra & Boelens (2011) gebruiken het concept 'overheidscentraliteit' om de lage inclusiviteit van participatietrajecten te verklaren. De standpunten en werkwijzen van overheden staan dan centraal en niet die van de burgers, waardoor formele, complexe en strikte participatietrajecten worden ontwikkeld die nauwelijks aansluiting vinden bij de leefwereld en culturele normen van bepaalde groepen.

In welke mate is het Wijkbudget Gent vooral op maat van de witte, hoogopgeleide veertiger die graag een wijntje drinkt met zijn burens? Volgens het subsidiereglement van het Wijkbudget Gent (Stad Gent, 2020) blijkt alvast dat dit niet de bedoeling is. De bevoegde schepen en de Dienst Beleidsparticipatie hebben in hun communicatie herhaaldelijk gewezen op het belang van inclusiviteit, rechtvaardigheid en gelijkheid binnen alle participatietrajecten. Vraag is dan ook in welke mate ze hun ambities op vlak van inclusiviteit effectief kunnen waarmaken? De algemene onderzoeksvraag van dit artikel luidt: hoe inclusief is het Wijkbudget Gent? In mijn zoektocht naar goede antwoorden maak ik daarbij een onderscheid tussen twee subvragen:

- 1) De eerste subvraag heeft betrekking op de inspanningen vanuit de stedelijke overheid om inclusiviteit bij het participatietraject te bevorderen: hoe trachtte de Stad Gent, en in het bijzonder de bevoegde Dienst Beleidsparticipatie, inclusiviteit binnen het Wijkbudget Gent na te streven? Welke inspanningen werden geleverd om meer kwetsbare groepen bij de participatietrajecten in de wijken te betrekken?
- 2) De tweede subvraag focust op de resultaten: welke groepen zijn onder- of oververtegenwoordigd binnen het Wijkbudget Gent. Waar, wanneer, hoe en waarom? In welke mate speelt overheidscentraliteit een rol?

Om beide vragen te beantwoorden werden casestudies ontwikkeld in twee Gentse wijken, met name in 'Brugse Poort-Rooigem' en 'Muide-Meulestede-Afrikalaan'. Beide bevinden zich in de 19de eeuwse gordel rond de Gentse binnenstad, zijn dichtbevolkt en kennen een diverse bevolking. Bijgevolg lenen ze zich goed voor dit onderzoek. In deel 3 licht ik de case-selectie uitgebreid toe, alsook de kwalitatieve onderzoekstechnieken die ik gebruikte om primaire en secundaire data te verzamelen, met name documentenanalyse, wijkgroepsgesprekken en diepte-interviews.

In deel 4 wordt alle data geanalyseerd aan de hand van Nancy Fraser's rechtvaardigheidsdimensies die een onderscheid maken tussen economische herverdeling, culturele erkenning en politieke representatie (zie deel 2). Tot slot koppel ik in laatste deel de empirische resultaten terug aan het theoretische luik, vat ik de voornaamste conclusies samen en formuleer ik enkele beleidsaanbevelingen.

2. Literatuurstudie: naar een theoretisch en analytisch kader

2.1. Burgerparticipatie, overheidscentraliteit en sociale uitsluiting

In onze complexe samenleving waarin onder meer het gebruik van internet en de mobiliteit toenemen, zijn inwoners bewuster en beter geïnformeerd over het feit dat ze kunnen deelnemen aan de maatschappij (Boonstra & Boelens, 2011; Pilet et al., 2023). Overheden besteden bijgevolg meer en meer aandacht aan burgerparticipatie, ook omdat op andere vlakken de meerwaarde van burgerbetrokkenheid wordt erkend: beleidsbeslissingen winnen zowel aan kwaliteit als aan draagvlak en legitimiteit (Arnstein, 1969; Nienhuis et al., 2011), sociale cohesie tussen verschillende (etnische) groepen neemt toe, overbruggend kapitaal wordt gecreëerd (Putnam, 2000), diverse groepen van burgers krijgen kansen om problemen te signaleren (Boonstra & Boelens, 2011), kwetsbare groepen kunnen hun vaak onderbelichte stem aan het debat toevoegen waardoor een potentiële machtsonevenwicht tussen groepen vermindert (Nienhuis et al., 2011), etc. In de praktijk worden bijgevolg talrijke participatietrajecten georganiseerd om de burger actiever te betrekken bij het beleid. Denken we hierbij aan infosessies, praatcafés, wijkgesprekken, klankbordgroepen, bewonersplatforms, burgerpanels en cocreatie-workshops.

Met de Wijkbudget-filosofie wil de Stad Gent zich uitdrukkelijk op de hoogste treden van Arnstein's participatieladder positioneren (Stad Gent, z.d.-a). Met andere woorden, het Gentse bestuur streeft naar gedeeld eigenaarschap en schuift daarbij meer beslissingsmacht door naar burgers waardoor de representatieve democratie wordt uitgebreid met een deliberatieve democratie (Arnstein, 1969; Bächtiger et al., 2018). Het is dus niet de bedoeling dat 'tokenism' of een schijnparticipatie wordt georganiseerd (Den Heijer & Coppens, 2021).

Een belangrijk vraagstuk in de analyse van participatie is welke groepen van burgers wel en niet worden betrokken binnen dit deliberatieve proces. Gegeven het belang van een rechtvaardige en inclusieve participatie, stellen bepaalde auteurs de legitimiteit van participatie ter discussie omdat dergelijke trajecten de bestaande onrechtvaardige machtsverdeling net proberen versterken (Purcell, 2009; Boonstra & Boelens, 2011; Den Heijer & Coppens, 2021). Het argument dat hierbij vaak wordt aangehaald is dat politieke elites er alles aan doen om de zogenaamde neoliberale hegemonie in stand te houden en dat participatie dient als “*conflictmanagement om de gemoederen te bedaren*” (Den Heijer & Coppens, 2021: 6). Boonstra & Boelens (2011) hanteren niet deze vrij radicale normatieve mening, maar geven aan dat participatietrajecten sterk zijn gebaseerd op de standpunten en werkwijzen van overheden en dat de context van bepaalde, vaak kwetsbare groepen al te vaak wordt genegeerd. Door deze ‘overheidscentraliteit’ worden vooral traditionele participatievormen gebruikt, die zeer formeel en complex zijn. Ook zijn participatietrajecten vaak gebonden aan strikte beleidsstructuren en -logica’s, kosten ze veel tijd en hebben ze weinig daadwerkelijke impact op het beleid (Boonstra & Boelens, 2011). Sommige auteurs gebruiken dan ook het begrip inclusie om te verwijzen naar gelijkheid in de normen voor participatie, wat inhoudt dat geen voorrang wordt gegeven aan de culturele normen van hoogopgeleide mannen in hogere sociale posities (Young, 2000; Fraser, 2023; Garcia-Espin, 2024).

Wetenschappelijk onderzoek toont alvast aan dat jongeren, ouders die werken, lage inkomens, etnische minderheden en lager opgeleiden regelmatig ondervertegenwoordigd zijn in burgerparticipatietrajecten (Irvin & Stansbury, 2004; Checkoway et al., 2005; Martiniello, 2005; Voorpostel & Coffé, 2012). Daartegenover blijkt de stem en de aanwezigheid van de geprivilegieerde middenklasse in participatietrajecten oververtegenwoordigd (Collins, 2021). Het elite-argument en de overheidscentraliteit kunnen verklaren waarom vaak een lage inclusiviteit van participatietrajecten opduikt. Meer concreet zien we in de literatuur dat ondervertegenwoordigde groepen volgende redenen opgeven waarom ze niet in staat zijn om deel te nemen aan burgerparticipatie: tijdsgebrek; geen vertrouwen in effect op beleid; te formele en te complexe procedures; en geen aansluiting bij de eigen leefwereld (Bovens & Wille, 2010; Boonstra & Boelens, 2011; Naranjo-Zolotov et al., 2019). Omdat deze groepen niet aanwezig zijn in het debat worden hun perspectieven en standpunten niet gehoord. Dit is jammer want deze groepen hebben een unieke manier van kijken naar maatschappelijke problemen en mogelijke oplossingen. Op deze manier kent het beleid een onvolledig draagvlak, worden bepaalde belangen en perspectieven niet erkend, worden kansen gemist voor integratie en sociale cohesie. Dit maakt dat inclusiviteit en rechtvaardigheid binnen participatietrajecten een essentiële uitdaging vormen om de participatieve democratie te stimuleren (Garcia-Espin, 2024).

2.2. Theory of Justice: inclusiviteit operationaliseren

Om de inclusiviteit en rechtvaardigheid binnen het Wijkbudget Gent te analyseren maken we gebruik van de bekende *Theorie of Justice* van Nancy Fraser (2000; 2009; 2023). Een rechtvaardige aanpak of samenleving rust volgens Fraser op drie pijlers of dimensies:

- (1) *Economische (financiële) herverdeling*: met deze pijler wil Fraser wijzen op een eerlijke (her)verdeling van middelen tussen groepen in de samenleving. Binnen de analyse van het Wijkbudget Gent heb ik bijgevolg onderzocht hoe de financiële middelen werden verdeeld. Wie krijgt hoeveel en is de verdeling rechtvaardig?

- (2) *Culturele erkenning*: volgens Fraser kan het niet de bedoeling zijn een formeel patroon van culturele normen te volgen waarbij specifieke groepen van actoren niet als volwaardige partners worden beschouwd. Veeleer wordt gepleit voor multiculturalisme. In de analyse werd dan ook nagegaan in welke mate het Wijkbudget Gent tegemoetkomt aan verschillende culturele normen in de wijk. Aangezien de twee geselecteerde wijken ‘majority-minority-wijken’ zijn (i.c. de meerderheid van de inwoners heeft een migratieachtergrond) en ook op andere vlakken een grote diversiteit kennen (zie deel 3) verdient dit specifieke aandacht.

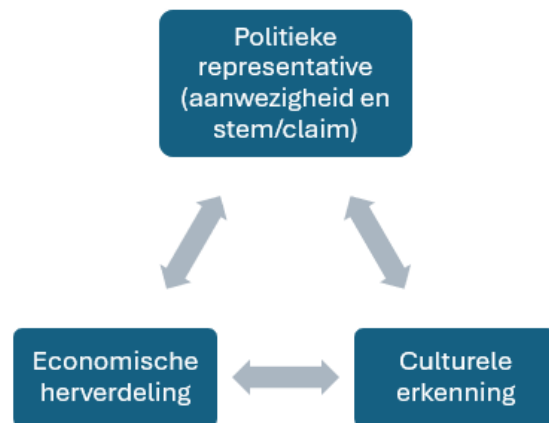

Fig. 1: Eigen analytisch kader, sterk gebaseerd op Fraser (2000; 2009) en Garcia-Espin (2024)

- (3) *Politieke representatie*: Fraser stelt uitdrukkelijk dat politieke structuren geen groepen kan marginaliseren en/of uitsluiten van het besluitvormingsproces. Alle leden van de maatschappij dienen op een gelijke manier te kunnen deelnemen aan de besluitvorming. Om het concept ‘inclusie’ binnen participatieprocessen meer verfijnd te kunnen analyseren splitst Garcia-Espin (2024) deze pijler verder op in twee dimensies, namelijk ‘aanwezigheid’ en ‘stem en claim’. Met de dimensie ‘aanwezigheid’ wil ik nagaan wie binnen het Wijkbudget Gent vergaderingen, bijeenkomsten en evenementen bijwoont. Welke groepen zijn onder- en oververtegenwoordigd? De dimensie ‘stem en claim’ tracht de perceptie te vatten die bestaat over de gelijkheid binnen uitwisselingen en debatten. Hier stel ik mij dan ook de vraag wiens argumenten vooral een effect en impact hadden binnen het Wijkbudget Gent.

3. Methodologie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden koos ik om een casestudie uit te voeren in de Gentse wijken ‘Brugse Poort-Rooigem’ en ‘Muide-Meulestede-Afrikalaan’. Beide cases licht ik uitgebreid toe in deel 3.1. Nadien bespreek ik kort welke technieken ik heb gebruikt om data te verzamelen.

3.1. Cases: het wijkbudget in ‘Brugse Poort - Rooigem’ en ‘Muide - Meulestede - Afrikalaan’

Ik heb gekozen om niet alle 25 Gentse wijkbudgetten in zijn algemeenheid te bestuderen, maar wel om het aantal cases te beperken tot twee wijkbudgetten zodat voldoende diepgang en meer verfijnde inzichten kunnen worden gecreëerd. Omwille van de focus op inclusiviteit werden bewust twee kwetsbare wijken geselecteerd die gekenmerkt worden door een diverse bevolking.

De wijk ‘Brugse Poort-Rooigem’ (BPR) is een wijk met ongeveer 20.000 inwoners wat overeenkomt met 7,3% van de Gentse bevolking. Het is een jonge wijk en ongeveer 2 op 3 inwoners behoort tot de werkende bevolking waardoor we te maken hebben met een jonge actieve bevolking (Stad Gent, z.d.-b). Deze ‘majority-minority-wijk’ (55% van de bewoners is van niet-Belgische herkomst) kent een grote culturele mix met meer dan 110 verschillende nationaliteiten (vooral uit Turkije, Marokko, Algerije,

Tunesië, Mauritanië en Libië). Naast de grote diversiteit van herkomst zien we ook een lage socio-economische status in deze wijk. Zo heeft 1 op de 5 inwoners het moeilijk om rond te komen met het maandelijks inkomen en krijgen 800 inwoners in deze wijk (Stad Gent, z.d.-b).

De wijk 'Muide-Meulestede-Afrikalaan' (MMA) is kleiner en telt 6.735 inwoners. Het is eveneens een jonge wijk en een 'majority-minority-wijk' (Stad Gent, z.d.-b): 59% van de inwoners zijn van niet Belgische herkomst. Turken en inwoners met Oost-Europese herkomst inwoners zijn in de meerderheid. MMA is een kwetsbare wijk met een laag socio-economisch profiel: 1 op de 3 inwoners heeft recht op een verhoogde tegemoetkoming, 3% van de inwoners heeft een leefloon en de wijk kent een relatief hoog aandeel sociale woningen (Stad Gent, z.d.-b).

Figuur 2 toont de ligging van beide wijken (zie zwarte lijnen) in de 19de -eeuwse gordel van Gent.

Fig. 2: Ligging van beide wijken in Gent (Stad Gent, z.d.-a. Zwarte lijnen zelf toegevoegd)

De participatietrajecten rond beide wijkbudgetten werden georganiseerd tijdens de eerste ronde. De eerste fase (i.c. ideeën verzamelen; zie inleiding) startte in september 2020, de tweede fase (i.c. plannen uitwerken) liep van januari 2021 tot eind mei 2021 en de derde fase (i.c. selectie) werd afgerond midden oktober 2021. De initiatiefnemers van een goedgekeurd project starten met de

uitvoering vanaf januari 2022. Alle bewoners hebben twee tot drie jaar de tijd om hun initiatief te realiseren (Stad Gent, 2022).

Een interessant verschil tussen beide participatietrajecten ligt in de manier die werd toegepast om in de 3de fase tot een selectie van projecten te komen. In de wijk MMA lag de beslissing bij een geloot wijkpanel en in de wijk BPR werden de initiatieven geselecteerd via gesprekstafels. Deze laatste keuze werd gemaakt omdat deze wijk uit verschillende onevenredig verdeelde buurten bestaat (Brugse Poort, Rooigem en Malem). De gesprekstafels werden voorafgegaan door infomomenten waarbij de initiatiefnemers hun project op een laagdrempelige manier voorstellen aan de aanwezigen (Stad Gent, 2022). Bijlage 1 laat zien welke beslissingen werden genomen met het Wijkbudget Gent. Voor beide wijken worden de goedgekeurde projecten, de essentie per project en de verdeling van het budget in een tabel opgenomen.

3.2. Kwalitatieve methoden voor dataverzameling

De data voor mijn analyse werden verzameld via drie kwalitatieve methoden: documentenanalyse, participatie aan wijkgroepsgesprekken en diepte-interviews. Door mijn stage (oktober 2024 – januari 2025) bij de Dienst Beleidsparticipatie van de Stad Gent kreeg ik makkelijk toegang tot relevante data, sleutelfiguren en overlegmomenten. Deze dienst is immers coördinator van het vroegere Burgerbudget en het lopende Wijkbudget Gent. Ik wil dan ook alle werknemers van deze dienst en in het bijzonder mijn stagebegeleider Evelyne Deceur uitdrukkelijk bedanken voor deze unieke kansen en voor alle waardevolle hulp bij dit onderzoek.

Ik startte mijn onderzoek met het raadplegen van relevante beleidsdocumenten en cijferreeksen die ik online of via mijn stageplek kon raadplegen. Zo gaf de wijkmonitor een goed beeld van de demografie en de socio-economische-status (SES) in beide wijken. Deze gegevens tot op statistisch sectoraal niveau laten toe inzicht te verwerven in welke mate de kenmerken van de wijk worden weerspiegeld met de kenmerken van de initiatiefnemers, het bereik en de geselecteerde projecten van het wijkbudget in BPR en MMA.

In het kader van mijn stage organiseerde ik ook verschillende wijkgroepsgesprekken om het Wijkbudget Gent te evalueren, onder meer met de initiatiefnemers uit de Gentse wijken BPR en MMA. Omdat zij van bij aanvang bij het participatieproces zijn betrokken is hun ervaring relevant. Deze groepsgesprekken focusten evenwel op de ruimere evaluatie van het wijkbudget en dus niet louter op de inclusiviteit van dit instrument.

Tot slot nam ik ook drie interviews af met de huidige en voormalige wijkregisseurs van de twee wijken. Deze interviews lieten toe enkele lacunes in mijn data weg te werken. Vooral de pijler rond politieke representatie (aanwezigheid en stem/claim) kon hierdoor beter worden geanalyseerd. Bijlage 2 bevat een tabel met namen, functies en data van deze interviews en wijkgroepsgesprekken.

4. Analyse

Ik gebruik het theoretisch-analytische kader van Nancy Fraser (zie 2.2) om empirische gegevens uit beide wijken te behandelen. De drie pijlers laten toe in- en uitsluitingsprocessen rond het wijkbudget in kaart te brengen.

4.1. Economische herverdeling: hoeveel budget voor wie?

Zoals vermeld in de inleiding kreeg elke Gentse wijk een budget dat varieert van 150.000 euro tot 350.000 euro. Het verschil wordt bepaald door twee elementen: het aantal bewoners in de wijk en een score op basis van armoedecriteria in de wijk. Als kwetsbare wijk met veel inwoners kreeg de wijk BPR het maximumbudget van 350.000 euro. De wijk MMA is ook een kwetsbare wijk, maar telt veel minder inwoners. Hierdoor kreeg deze wijk 200.000 euro. Dit lijkt aanzienlijk minder, maar als we het budget per inwoner bekijken dan draait de volgorde om: 29,7 euro per inwoner in de wijk MMA en 17,7 euro per inwoner in de wijk BPR. Omdat het telkens om kwetsbare wijken gaat is de verwachting dat deze wijkgemiddelden hoger liggen dan het algemene gemiddelde budget per inwoner in Gent. Dit bedrag is 23,11 euro per persoon (6,25 miljoen euro delen door 270.473, i.c. alle inwoners van Gent) waardoor de wijk MMA gemiddeld meer krijgt en de wijk BPR aanmerkelijk minder. Dat laatste doet vermoeden dat armoedecriteria slechts een beperkte impact hebben, zeker als ook blijkt dat de wijk BPR per inwoner minder of eenzelfde budget ontvangt als de welstellende wijken zoals Stationsbuurt-Zuid (24,6 euro per inwoner), Mariakerke (17,4 euro per inwoner) en Zwijnaarde (19 euro per inwoner). Bijgevolg stel ik me vragen over de rechtvaardige verdeling van de budgetten binnen het Wijkbudget Gent.

Tijdens de wijkgroepsgesprekken en interviews met wijkregisseurs werd deze onrechtvaardigheid erkend. Verschillende alternatieven werden geopperd. Zo stelde de wijkregisseur van BPR voor om het aantal kwetsbaren in de wijk een dubbelbudget te geven. De wijkregisseur van MMA gaf aan dat inclusiviteit ook dient te gaan over andere doelgroepen en niet enkel personen in armoede: *“krijgen jongeren en volwassenen dan evenveel?”*. Vandaar ook de uitspraak dat *“de rijke wijken zeker niet mogen worden vergeten. Alle wijken hebben nood aan projecten die verbindingen stimuleren”* (wijkregisseur van MMA).

Het budget werd over verschillende wijkprojecten. Het is dan ook relevant om na te gaan welke projecten welk budget kregen. Uit een grondige lezing van de goedgekeurde projecten (zie bijlage 1; Stad Gent, 24a) en gesprekken met sleutelfiguren blijkt dat projecten gericht op meer kwetsbare groepen mooie bedragen ontvangen: ‘Ontmoetingsplek voor alle vrouwen, moeders en hun kinderen’ kreeg 20.000 euro, ‘Brugse Poort vichtvrij’ zelfs 46.241 euro, net als ‘Ecotech Kidz’ (49.002 euro). Grotere budgetten voor de wijk BPR gaan echter naar projecten zoals ‘Buurtpaviljoen Alsberghe – Van Oost’ (75.460 euro) en ‘Rooigem in woord en beeld’ (56.614 euro). Het is maar de vraag of een kunstroute in de wijk aansluit bij de noden en prioriteiten van kwetsbare groepen (zie 4.2). Eenzelfde beeld zien we in de wijk MMA, weliswaar met één groot verschil: het inclusieve project ‘All for Muide-Muide for all’ kreeg het hoogste budget (58.406 euro). Maar ook hier duiken de zogenaamde “middenklasseprojecten” op, bijvoorbeeld de elektrische deelbootjes van ‘Buut’ (39.467 euro) en ‘Buurthuis Roerstraat’ (26.500 euro). Volgens betrokken actoren zitten andere goedgekeurde projecten meer op de grens (zie 4.2).

4.2. Culturele erkenning: wiens waarden en normen tellen mee?

Om inclusiviteit na te streven werd door het stadsbestuur een subsidiereglement opgemaakt voor het Wijkbudget Gent, met daarin een non-discriminatieclausule. Hierin staat duidelijk dat de wijkbudgetten voor iedereen toegankelijk moeten zijn en dat geen enkele vorm van discriminatie is toegelaten (Stad Gent, 2020). Toch lijkt deze clausule geen verschil te maken omdat de formulering te breed en te algemeen is. *“Moest deze clausule nergens vermeld staan, denk ik niet dat het resultaat van projecten anders zou zijn”* (voormalig wijkregisseur van MMA).

Door te werken met een doelgroepenmatrix streefde de Dienst Beleidsparticipatie naar een sterkere participatie van kwetsbare groepen. Deze matrix brengt in kaart hoe welke groepen best betrokken kunnen worden waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen leeftijdsgroepen, etnische achtergrond, beperking en sociaaleconomische status. Door gebruik te maken van bestaande netwerken namen heel wat doelgroepen deel aan het Wijkbudget Gent, maar omdat er enkele kansengroepen uit de boot dreigden te vallen koos het stadsbestuur om via extra en professionele begeleiding deze groepen te empoweren. Voor de wijken BPR en MMA kunnen we twee ondersteuningstrajecten vermelden. Zo ging ‘Burgerplicht Gent’ aan de slag om Turkse en Turks-Bulgaarse gemeenschappen te informeren en te betrekken, onder meer in de Brugse Poort. Ook ‘SAAMO Gent vzw’ kreeg 25.000 euro om hetzelfde te doen in de wijk MMA met bewoners van de Scandinaviëblokken (Stad Gent, 2022). Uit de interviews met de wijkregisseurs blijkt dat de ondersteuning van SAAMO zinvol was: *“Deze bewoners zijn een moeilijk te bereiken doelgroep omdat ze niet bij de woonmaatschappij ‘Thuispunt Gent’ huren, hierdoor is er geen direct contactpersoon. Sinds de aanwezigheid van SAAMO is er daar een zekere dynamiek”* (wijkregisseur van MMA).

Hoewel het stadsbestuur inspanningen deed om het Wijkbudget Gent zo drempelvrij mogelijk te maken, kreeg dit initiatief vaak de kritiek dat niet iedereen wordt bereikt en dat het opzet best past bij de werkende middenklasse (zie inleiding). In een wijkgroepsgesprek klonk: *“Beeld u in da ge ook nog kwetsbaar zijt, en da ge da allemaal moet doen”*. Volgens de voormalig wijkregisseur van MMA geldt dat ook voor jongeren: *“Jongeren hebben vaak een idee, maar het zelf helemaal realiseren is moeilijk”*. Wat hier als voornaamste obstakel binnen de wijkgroepsgesprekken en interviews wordt vermeld is dat het wijkbudget te complex is. Er wordt aangegeven dat er veel hindernissen zijn bij het indienen van een project of het aanvragen van subsidies. *“Het begint al met dat ge een vzw moet oprichten,”* zegt een witte initiatiefnemer. Ook het op papier goed verwoorden van ideeën, de opmaak en het bijhouden van een begroting, en het managen van alle uitvoeringsprocessen zijn niet voor iedereen vanzelfsprekend, zeker voor mensen die de taal niet spreken. *“Soms was er een professioneel tussenfiguur aanwezig die expertise had en de regels kende, dit was zeker handig bij projecten die de publieke ruimte wilden wijzigen”*, vertelde de wijkregisseur van MMA.

Van belang is te melden dat wanneer een idee of aanvraagdossier niet op punt stond, de Dienst Beleidsparticipatie dit niet zomaar parkeerde, maar de vraag of nood doorspeelde naar betrokken stadsdiensten. In die zin had het Wijkbudget Gent ook een belangrijke signaalfunctie. *“Dankzij het wijkbudget kon iets worden aangekaart dat de stad moet voorzien”* (deelnemer wijkgroepsgesprek).

Welke normen en waarden overheersen nu binnen de goedgekeurde projecten in de wijken BPR en MMA? Initiatieven zoals ‘EcoTech Kidz’, ‘Expeditie Malem’, ‘Ontmoetingsplek voor vrouwen, moeders en hun kinderen uit de Brugse Poort’ en ‘Brugse Poort vochtvrij’ spreken een diverse doelgroep aan. Deze projecten zijn laagdrempelig en beantwoorden noden die in verschillende culturen herkenbaar en aanwezig zijn. Zeker het project ‘Brugse Poort vochtvrij’ is vanuit de cultuur en behoeften van kwetsbare huurders bedacht volgens de wijkregisseur van BPR: *“Je moet niet arm zijn om iets te doen aan armoede”*. Volgens de wijkregisseurs van MMA zijn het ‘Manchesterplein’ en ‘All for Muide-Muide for All’ duidelijk inclusieve projecten: *“De trekkers deden echt hun best om de Turkse gemeenschap een stem te geven”* en *“Het project werd door een Turkse vrouw ingezonden en gerealiseerd”*.

Tegelijk kunnen we niet omheen meerdere projecten die sterk aansluiten bij de witte middenklasse. Maar stelt de wijkregisseur van MMA: *“Er moet ook een manier van verbinding zijn voor de middenklasse. De middenklasse krijgt door het wijkbudget de kans om in hun eigen wijk ook in verbinding te gaan met elkaar en andere culturen”*. En dat lijkt ook op te gaan voor de wijk BPR. Het

project 'Buurtpaviljoen Alsberghe-Van Oost' lijkt misschien in de eerste plaats een hippe containerbar voor de middenklasse, maar het doel is toch ook om te verbinden met de bewoners van sociale woningen. De renovatie van een fietsdoorgang binnen het project 'Pierkespark verwelkomt' en de kunstroute 'Rooigem in woord en beeld' in de wijk BPR of de deelbootjes van 'Buut', het 'Buurthuis Roerstraat' en de 'Zelfpluk-tuin Zeppospark' passen in hoofdzaak bij een middenklassecultuur, ook al zijn er soms diverse leeftijdsgroepen betrokken.

4.3. Politieke representatie: enkel aanwezig of ook een stem?

4.3.1. Aanwezigheid

Zoals vermeld (zie 3.1) bepaalden de bewoners van de wijken zelf welke projecten er werden goedgekeurd en een budget kregen. In de wijk MMA gebeurde dit via een geloot wijkpanel bestaande uit 20 bewoners die een representatieve afspiegeling vormen van de demografie in de wijk. Het hoofddoel was om verschillende perspectieven aan bod te laten komen en niet te vervallen in een beslissing door de 'usual suspects'. Als we aanwezigheidscijfers van het gelote wijkpanel in de wijk MMA grondig bestuderen zien we een ondervertegenwoordiging van jongeren, inwoners met een migratieachtergrond en laaggeschoolden. Daarentegen zien we een oververtegenwoordiging van 25-59-jarigen, hooggeschoolden en inwoners met Belgische herkomst (Stad Gent, 2022). Meer gedetailleerde info is opgenomen in bijlage 3. De eerste ronde van het wijkbudget vond plaats in 2021-2022, tijdens de Covid-19-crisis, wat invloed had op de aanwezigheid bij de gelote wijkpanels, evenals op de activiteit van de initiatieven. Een ondervertegenwoordiging van bijvoorbeeld ouderen of andere risicogroepen is hierdoor niet uitgesloten.

De gespreide gesprekstafels voor de selectie van de projecten in de wijk BPR zijn niet representatief samengesteld. Hoewel wijkpartners, -organisaties en -verenigingen zijn gevraagd om breed te mobiliseren, en in het bijzonder bij kwetsbare groepen, is dit een meer open verhaal, waarvoor geen verfijnde data bestaan met betrekking tot de aanwezigen. Dat vooral de achterban van de initiatiefnemers aanwezig was blijkt uit de evaluatie door de Dienst Beleidsparticipatie: *"het bleek moeilijk om mensen te motiveren om te komen als ze niet betrokken waren bij een project"* (Stad Gent, 2022).

4.3.2. Stem

Iedereen kreeg een stem in de gelote wijkpanels en aan de gesprekstafels, klonk het in de interviews met de wijkregisseurs. *"Het hing meer af van de persoon dan dat het te maken had met etnische achtergrond of opleidingsniveau"*, zei de voormalig wijkregisseur van MMA. Ook kwam naar voren dat de gelote wijkpanels eerlijker waren dan de gesprekstafels. Zo was er een gelote burger die de Nederlandse taal niet machtig was. Om inclusiviteit na te streven schakelde de Dienst Beleidsparticipatie een tolk in, maar dit bleek niet optimaal te werken. *"De persoon was wel blij dat hij mocht deelnemen"*, voegde de wijkregisseur toe.

In de wijk BPR werd gebruik gemaakt van gesprekstafels (zie 3.1). Hierbij pitchten de initiatiefnemers hun projecten. Deze methode bleek minder inclusief, want je kreeg maar 5 minuten, wat in het voordeel was van vlotte sprekers. *"Hierdoor verliezen we de doeners en spreekt het wijkbudget enkel de denkers aan"* (Stad Gent, 2022). Ook tijdens het stemmen geldt dit voordeel: *"wie de meest luide stemmen verzamelt, wordt gekozen"* (Stad Gent, 2022).

5. Discussie en conclusies

Het Wijkbudget Gent sluit goed aan bij een streven naar deliberatieve democratie (Arnstein, 1969; Bächtiger et al., 2018). Het opzet van dit initiatief beklemtoint bovendien het stimuleren van sociale cohesie en overbruggend kapitaal (Putnam, 2000), de mogelijkheid om problemen te signaleren (Boonstra & Boelens, 2011) en een stem te geven aan kwetsbare groepen (Nienhuis et al., 2011). Vandaar de hoofdonderzoeksvraag van dit artikel: is het Wijkbudget Gent inclusief? *“Nee, maar als we het niet deden waren we als Stad nog minder inclusief”*, was het veelzeggende, maar algemene antwoord van een wijkregisseur. Om een genuanceerd antwoord te krijgen heb ik gewerkt met twee subvragen.

De eerste subvraag heeft betrekking op de inspanningen vanuit de stedelijke overheid om inclusiviteit binnen het participatietraject te bevorderen. De inspanningen van het Gents stadsbestuur, en in het bijzonder van de Dienst Beleidsparticipatie, zijn volgens mij waarde(n)vol en zeer verdienstelijk. Zo kunnen we niet omheen het werken met armoedecriteria om wijkbudgetten te verdelen, de non-discriminatieclausule, het geven van financiële middelen aan organisaties zoals ‘Burgerplicht Gent’ en ‘SAAMO’ om kwetsbare groepen extra te informeren en te betrekken, het streven naar een representatieve afspiegeling bij de gelote wijkpanels, het inschakelen van een tolk binnen een panel en het breed mobiliseren voor de gesprekstafels. Maar hadden deze inspanningen wel de gewenste resultaten?

De tweede subvraag tracht hierop een antwoord te vinden: welke groepen zijn onder- of oververtegenwoordigd binnen het Wijkbudget Gent. Waar, wanneer, hoe en waarom? Op financieel vlak kent het Wijkbudget Gent alvast een ongelijke verdeling. Ondanks het gebruik van armoedecriteria ontvangen kwetsbare wijken niet meer budget dan welgestelde wijken. En dat geldt ook op projectniveau: initiatieven vanuit of voor kwetsbare groepen werden financieel niet bevoordeeld. De pijler ‘culturele erkenning’ (Fraser, 2000; 2009) kan positiever worden geëvalueerd. De samenwerking met ‘SAAMO Gent vzw’ en ‘Burgerplicht Gent’ verhoogde de betrokkenheid van kwetsbare groepen. De blijvende inzet vanuit de Dienst Beleidsparticipatie zorgde voor het belichten van verschillende perspectieven bij de gelote wijkpanels en gesprekstafels, wat onder meer leidde tot meerdere goedgekeurde projecten die inspelen op de noden van kansengroepen. Zogenaamde middenklasseprojecten werden dan weer gestimuleerd om verbinding te creëren met andere culturen en doelgroepen. Toch kunnen we niet omheen de vaststelling uit eerder onderzoek (Irvin & Stansbury, 2004; Checkoway et al., 2005; Martiniello, 2005; Voorpostel & Coffé, 2012; Collins, 2021) dat witte hooggeschoolde mannen zijn oververtegenwoordigd. Dus ook het Wijkbudget Gent bereikte moeilijk kwetsbare groepen. Deze over- en ondervertegenwoordiging blijkt vooral uit de analyse van de pijler ‘politieke representatie’ (Fraser, 2000; 2009). Enige nuance moeten we wel maken dat ‘de luidste stemmen’ eerder persoonsgebonden zijn dan gerelateerd aan etnische achtergrond of sociaaleconomische status.

Waarom is het Wijkbudget Gent minder toegankelijk voor kwetsbare groepen, ondanks alle inspanningen vanuit het stadsbestuur? Minstens een deel van de verklaring kan gevonden worden binnen de theorie rond ‘overheidscentraliteit’ (Boonstra & Boelens, 2011). Er wordt immers gevraagd om ideeën helder te verwoorden in formulieren, een VZW op te richten, een begroting op te maken, de uitvoering te managen, etc. Dergelijke activiteiten en procedures zijn te complex voor kwetsbare groepen zoals jongeren, ouderen en personen die het Nederlands onvoldoende machtig zijn. Ondanks de mogelijkheid tot het inschakelen van tussenpersonen, is de drempel voor bepaalde

groepen te groot om deel te nemen aan het Wijkbudget Gent. De complexe overheidslogica heeft als gevolg dat bepaalde ideeën of noden van kwetsbare groepen niet werden vertaald in een goedgekeurd dossier. Toch betekent dit niet dat de geopperde nood of suggestie verloren ging. De Dienst Beleidsparticipatie nam alle signalen ernstig en stimuleerde stadsdiensten om hiermee aan de slag te gaan. Het Wijkbudget Gent heeft duidelijk een poging ondernomen om van idee over selectie tot uitvoering zoveel mogelijk diverse mensen te bereiken en een inclusieve en rechtvaardige participatietraject te ontwikkelen (Garcia-Espin, 2024). In geen geval sluit het Wijkbudget Gent aan bij de stelling van Den Heijer & Coppens (2021) waarbij participatie enkel zou dienen om gemoederen te bedaren en om de bestaande structuren in stand te houden.

Verder onderzoek naar de inclusiviteit van het Wijkbudget Gent omvat idealiter ook interviews met bewoners en indieners uit kwetsbare groepen. Dergelijke bevraging vraagt echter toegang tot specifieke sleutelfiguren, alsook tijd en middelen waarover ik niet beschikte. Wel raad ik aan om het kader van Nancy Fraser (2000; 2009) te blijven gebruiken. Het laat uitstekend toe om in- en exclusiviteit te analyseren.

Tot slot zou ik stadsbesturen adviseren om inclusiviteit meer centraal te stellen bij participatietrajecten zoals het Wijkbudget Gent. Daarbij dienen armoedecriteria een groter gewicht te krijgen bij de budgetverdeling, blijft representativiteit nastreven een essentieel doel en wordt prioriteit gegeven aan vertrouwen en experimenteren in plaats van aan complexe overheidslogica's met online formats en begrotingstabellen. Maar voor alle duidelijkheid, wat mij betreft mag het wijkbudget ook altijd een beetje wijnbudget omvatten.

Bibliografie

- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners*, 35(4), 216.
- Bächtiger A, Dryzek JS, Mansbridge J, et al. (eds) (2018). *The Oxford Handbook of Deliberative Democracy*. Oxford: Oxford University Press.
- Bingham, L. B., Nabatchi, T., & O'Leary, R. (2005). The new governance: Practices and processes for stakeholder and citizen participation in the work of government. *Public administration review*, 65(5), 547- 558.
- Bovens, M., & Wille, A. (2010). The education gap in participation and its political consequences. *Acta Politica*, 45(4), 393-422.
- Boonstra, B., & Boelens, L. (2011). Self-organization in urban development: towards a new perspective on spatial planning. *Urban Research & Practice*, 4(2), 101.
- Schlozman, K. L., Burns, N., & Verba, S. (1994). Gender and the pathways to participation: The role of resources. *The Journal of Politics*, 56(4), 963-990.
- Checkoway, B., Allison, T., & Montoya, C. (2005). Youth participation in public policy at the municipal level. *Children and youth services review*, 27(10), 1149-1162.
- Collins, J.E. (2021). Does the Meeting Style Matter? The Effects of Exposure to Participatory and Deliberative School Board Meetings. *American Political Science Review*, 115(3), 790–804.
- Den Heijer, C. & Coppens, T. (2021). De participatieladder voorbij: legitimiteit en participatie in de ontwikkeling van de Gedempte Zuiderdokken. *Ruimte & maatschappij: Vlaams-Nederlands tijdschrift voor ruimtelijke vraagstukken*, 2(4), 40-71.
- De Visscher, K. (2018, 3 juli). *Moeilijk bereikbare groepen bestaan niet*. Sociaal.net. Geraadpleegd op 21 december 2024, van <https://sociaal.net/achtergrond/moeilijk-bereikbare-groepen-bestaan-niet/>
- Ewijk, A. R. V. (2011). Diversity and diversity policy: diving into fundamental differences. *Journal of Organizational Change Management*, 24(5), 680-694.
- Fraser, N. (2000). Rethinking recognition. *New Left Review*, 3, 107-120.
- Fraser, N. (2009). Who Counts? Dilemmas of Justice in a Postwestphalian World. *Antipode*, 41, 281–297.
- Fraser, N. (2023). *Cannibal Capitalism: How our System is Devouring Democracy, Care, and the Planet and What We Can Do About It*. New York: Verso Books.
- G1000. (z.d). *Athena. Prijs voor lokale burgerparticipatie*. Geraadpleegd op 20 december 2024, van <https://www.g1000.org/nl/athena>
- Ganuza, E. & Francés, F. (2021). The Deliberative Turn in Participation: The Problem of Inclusion and Deliberative Opportunities in Participatory Budgeting. *European Political Science Review*, 4(2), 283–302.
- Garcia-Espin, P. (2024). Can participatory democracy become “inclusive”? Class, mobilization and voice in participatory institutions. *European Political Science Review*, 1–16.

- Irvin, R.A. & Stansbury, J. (2004). Citizen participation in decision making: is it worth the effort? *Public administration review*, 64(1), 55-65.
- Leyssens, M. (2024, 4 juni). *Links Stadsbestuur van Gent geeft 30.000 euro subsidies aan... stoepkrijt*. V-nieuws. Geraadpleegd op 15 januari 2025, van <https://www.v-nieuws.be/links-stadsbestuur-van-gent-geeft-30-000-euro-subsidies-aan-stoepkrijt/>
- Martiniello, M. (2005). Political participation, mobilisation and representation of immigrants and their offspring in Europe. In R. Bauböck (Ed.), *Migration and Citizenship: Legal Status, Rights and Political Participation* (pp. 83-105). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Naranjo-Zolotov, M., Oliveira, T., & Casteleyn, S. (2019). Citizens' intention to use and recommend eparticipation: Drawing upon UTAUT and citizen empowerment. *Information Technology & People*, 32(2), 364-386.
- Nienhuis, I., Van Dijk, T., & De Roo, G. (2011). Let's collaborate! But who's really collaborating? Individual interests as a leitmotiv for urban renewal and regeneration strategies. *Planning theory & practice*, 12(1), 95-109.
- Stad Gent (2020). *Subsidiereglement wijkbudget 2020-2025*. Dienst Beleidsparticipatie.
- Stad Gent (2022). *Evaluatienota Wijkbudget*. Dienst Beleidsparticipatie.
- Stad Gent (z.d.-a). *Alles over Wijkbudget Gent*. Geraadpleegd op 20 november 2024 en 24 januari 2025, van <https://participatie.stad.gent/nl-BE/pages/wijkbudget>
- Stad Gent (z.d.-b). *Leer Gent echt kennen in zijn wijken*. Geraadpleegd op 24 november 2024 en 24 januari 2025, van <https://hoeveelin.stad.gent/wijken/>
- Pilet, J-B., Caluwaerts, D., Erzeel, S., & Sinardet, D. (2023). *De stem van de burger, van burgerparticipatie tot het stemhokje*. Brussel, Kamer van Volksvertegenwoordigers.
- Purcell, M. (2009). Resisting Neoliberalization: Communicative Planning or Counter-Hegemonic Movements? *Planning Theory*, 8(2), 140-165.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon and schuster.
- Voorpostel, M. & Coffé, H. (2012). Transitions in partnership and parental status, gender, and political and civic participation. *European Sociological Review*, 28(1), 28-42.
- Willems, J. J., Molenveld, A., Voorberg, W., & Brinkman, G. (2020). Diverging ambitions and instruments for citizen participation across different stages in green infrastructure projects. *Urban Planning*, 5(1), 22- 32.
- Young, I. (2000). *Inclusion and Democracy*. Oxford: Oxford University Press

Bijlage 1: goedgekeurde projecten voor de wijken 'Brugse Poort - Rooigem' en 'Muide - Meulestede - Afrikalaan'

Onderstaande tabel toont voor beide wijken de goedgekeurde projecten, de essentie per project en de verdeling van het budget (Stad Gent, z.d.-a).

Brugse Poort - Rooigem		
<i>Projectnaam</i>	<i>Budget</i>	<i>Kernwoorden</i>
Brugse Poort vochtvrij	46.241 euro	Woningen herstellen, samen met bewoners
Buurtpaviljoen Alsberghe - Van Oost	75.460 euro	Buurthuis/paviljoen, ontmoeting creëren tussen bewoners, door en voor bewoners
Expeditie Malem	89.682 euro	Samenwerking met verschillende organisaties, vergroening, verbinding tussen actoren
Ontmoetingsplek voor alle vrouwen, moeders en hun kinderen uit de Brugse poort	20.000 euro	Vrouwen een stem geven, samenwerking met verschillende organisaties, ervaring uitwisselen
Het Pierkespark	13.000 euro	Publieke ruimte aantrekkelijk maken, samen met partners
Rooigem in woord en beeld	56.614 euro	Verhaal brengen, samenwerking door bewoners en kunstenaars
Muide – Meulestede - Afrikalaan		
<i>Projectnaam</i>	<i>Budget</i>	<i>Kernwoorden</i>
Deelbootjes BUUT	39.467 euro	Elektrische deel booten voor de buurt, sociaal tarief, drijfvuil ophalen
Manchesterplein	10.000 euro	Publieke ruimte herinrichting, ontharden, ontmoetingsplek
Nieuwe dokken	25.000 euro	Buurthuis en buurtwerk op een plek waar de stad die niet deed
All for Muide - Muide for All	58.406 euro	Kleinere projectjes voor de bewoners, een ideeënbuss
Buurthuis Roerstraat: de buurt aan het roer voor een bruisend buurthuis en park.	26.500 euro	Ontmoetingsplek, samen met en door buurtbewoners, invulling van iets leegstaand, sociale cohesie
Zelfpluk-tuin Zepposspark	11.247 euro	Publieke ruimte openbaar maken, verbinding van bewoners met natuur
Zentuin in kleuren en klank schakeringen met natuurlijke waterzuivering	29.380 euro	Vergroening, voor bewoners, gebruik maken van de natuur

Bijlage 2: data van gesprekken met wijkregisseurs en wijkgroepsgesprek

Onderstaande tabel bevat de namen van de sleutelfiguren die ik interviewde, alsook de data wanneer deze interviews en het wijkgroepsgesprek plaatsvonden.

Wijkgroepsgesprek en interviews	
Wie?	Wanneer?
Wijkgroepsgesprek met 8 initiatiefnemers uit de wijken Muide-Meulestede-Afrikalaan en Brugse poort-Rooigem	Dinsdag 29 november 2024 tussen 19u30 en 21u
Interview met Nina Verhaeren, wijkregisseur Muide-Meulestede-Afrikalaan	Donderdag 9 januari 2025 tussen 16u en 17u
Interview met Karolien Lecoutre, Voormalig wijkregisseur van Muide-Meulestede-Afrikalaan	Maandag 13 januari 2025 tussen 14u en 15u
Interview met Eleke Langraet, Wijkregisseur Brugse poort-Rooigem	Dinsdag 14 januari 2025 tussen 15u en 16u

Bijlage 3: Demografische verdeling van de wijk en de responsgraad op de gelote wijkpanels (Stad Gent, 2022)

